

Alisher Navoiy nomidagi
Toshkent davlat o'zbek tili
va adabiyoti universiteti

TASHENEV
UNIVERSITY

“Alisher Navoiy va XXI asr”

10-ULUSLARARO KONFERANSI

Toshkent-Shimkent, 2025-yil 6-fevral

“Әлішер Науаи және XXI ғасыр”

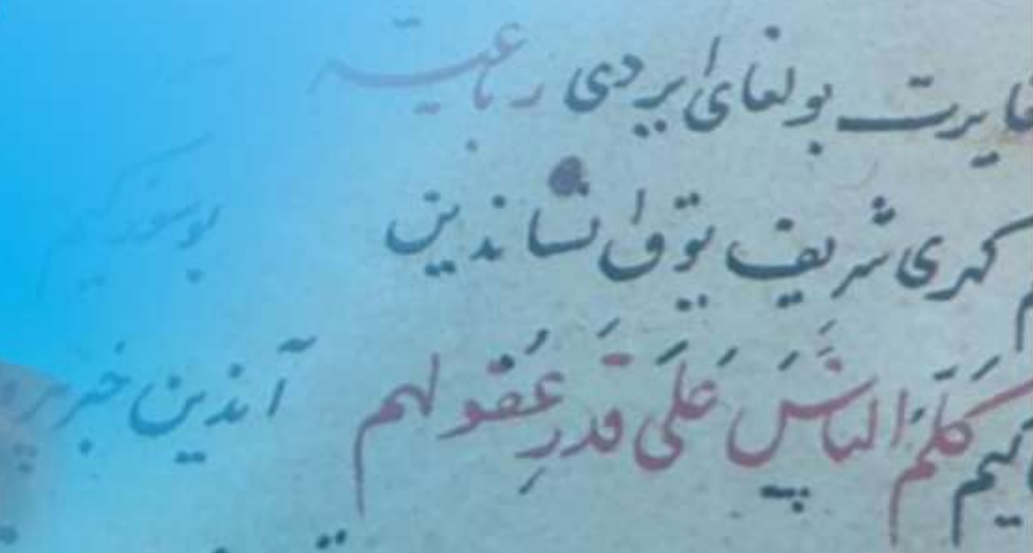
10-ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯ

Ташкент-Шымкент, 6 ақпан 2025 жыл

“Alisher Navo'i and the 21st century”

10th INTERNATIONAL CONFERENCE

Tashkent-Shymkent, February 6, 2025

**Alisher Navoiy nomidagi
Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti
Qozog'iston Respublikasi Jumabek
Tashenev nomli universitet**

«ALISHER NAVOIY VA XXI ASR»

**mavzusidagi 10-uluslararo konferansi
materiallari**

2025-yil 6-fevral

Toshkent – Chimkent – 2025

UO'K: 821.161.1=512.133

KBK: 83.3 (50')

A 51

Mas'ul muharrirlar:

Shuhrat SIROJIDDINOV,

filologiya fanlari doktori, akademik
Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili
va adabiyoti universiteti rektori

Kanat BAYBOLOV,

Jumabek Axmetuli Tashenev nomli universitet rektori,
texnika fanlari doktori, professor

Tahrir hay'ati:

Boqijon To'xliyev (O'zbekiston), Nurboy Jabborov (O'zbekiston), Parida Bayneeva (Qozog'iston), Kemal Yavuz Ataman (Turkiya), Yashar Qosim (Ozarbayjon), Islam Jemeney (Qozog'iston), Farhod Rahimiy (Eron), Sholpan Arzimbetova (Qozog'iston), Karomat Mullaxo'jayeva (O'zbekiston), Janna Botabaeva (Qozog'iston), Baxtiyor Fayzullayev (Tojikiston), Dilnavoz Yusupova (O'zbekiston), Nozliya Normurodova (O'zbekiston), Shahlo Naraliyeva (Qozog'iston), Ilyos Ismoilov (O'zbekiston), Azizullah Aral (Afg'oniston), Orzigul Hamroyeva (O'zbekiston), Ozoda Tojiboyeva (O'zbekiston)

Ushbu to'plamda "Alisher Navoiy va XXI asr" mavzusidagi 10-uluslararo konferansi materiallari jamlangan. To'plamda Alisher Navoiy adabiy-ilmiiy merosining mumtoz adabiyotimizdagi o'rni va bugungi kun uchun ahamiyati, shuningdek, shoir ijodiga bog'liq holda matnshunoslik va tilshunoslik muammolariga doir ilmiy maqolalar o'rin olgan. Navoiyshunoslikning bugungi holati va istiqboli borasida muayyan tasavvur berishi uning ahamiyatini belgilaydigan omillardan biridir. Kitob filolog mutaxassislar, ilmiy tadqiqotchilar, magistrantlar va bakalavr talabalari hamda keng o'quvchilar ommasiga mo'ljallangan.

Mualliflar qarashi va asarlar nomlaridagi imlo tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin.

**Әлішер Науаи атындағы Ташкент
мемлекеттік өзбек тілі мен әдебиеті университеті**

**Қазақстан Республикасы Жұмабек
Тәшенев атындағы университет**

«ӘЛІШЕР НАУАИ ЖӘНЕ XXI ҒАСЫР»

**тақырыбындағы 10-халықаралық
конференция материалдары**

2025 жыл 6 ақпан

Ташкент – Шымкент – 2025

А.Новаинин чыгармаларын окуу аркылуу студент туура жана маданияттуу сүйлөөгө көнүгөт, көп кырдуу диалог курууга үйрөнөт.

Жыйынтыктап айтканда, Алишер Навоинин чыгармалары студенттердин кеп ишмердүүлүгүн жана маданиятын өстүрүүнүн күчтүү булагы болуп саналат. Алар сүйлөө чеберчилигин, тилди терең түшүнүүнү жана адабий баалуулуктарды өздөштүрүүнү өркүндөтүү менен бирге, терең моралдык жана эстетикалык тарбия алат. Студенттер бул чыгармаларды окуп үйрөнүү аркылуу өздөрүнүн гана эмес, жалпы коомдун кеп маданиятынын өнүгүшүнө да салым кошо алышат.

Колдонулган адабияттар:

1. А.Навои. Мухакаматил Лугатайн. Даярдаган Ф.Ф.Сема, Барунчу өзгендер. – Анкара.1996.
2. А.Навои. Лисанды Тайыр. Даярдаган проф.Мустафа Жанполак. ТДК.Басмагы. – Анкара. 1996
3. Мусабоева З.М. Алишер Навои – эне тилдин жан күйөрү. // Вестник БГУ. №3(9) 2007.
4. Муминова Дилафруз. Воспитание учащихся на основе нравственных взглядов Алишера Навои. – №58-5, 24.01.2017. Педагогические науки. <https://novainfo.ru/article/10831>
5. Ш.Сирождидинов. Жизнь и творчество Алишера Навои, гуманистические идеи в его произведениях //INFOLIB Axborot-Kutubxona jurnali doi 10.47267/2181-8207/2022/1-106
6. Алишер Навоий ҳаёти ва ижод йўли https://sputniknews.uz/20190208/alisher-navoiy-hayoti-va-ijod-yoli-22240204.html?utm_source=chatgpt.com
7. С. Шимеев Фархад менен Ширин. Кыргызмамбас. Ф.:1962 /котормо

“HAYRAT UL ABROR”DAGI TEONIMLARNING SEMANTIK VA BADIY XUSUSIYATLARI

Xusanov Nishonboy Abdusattorovich

filologiya fanlari doktori, professor, Alisher Navoiy nomidagi TDO‘TAU

xusanovnishonboy@navoiy-uni.u.

10.52773/tsuull.conf.navoiy.2025/XDBX2326

Annotasiya. Maqolada “Hayrat ul-abror”dagi teonimlarning qo‘llanishi, ma‘nosi va badiiy xususiyatlari tahlil qilingan. Allohning ismini aks ettiruvchi so‘zlar atoqli ot hisoblansa-da, “Hayrat ul-abror”da o‘ziga xos vazifani bajargan. O‘zbek tilidagi ba‘zi antroponimlarning yuzaga kelishi va xususiyatlari bevosita bu teonimlarga bog‘liqligi sababli Allohning ismlariga alohida e‘tibor qaratildi.

Kalit so‘zlar. Atoqli otlar, teonim, nomshunoslik, diniy ismlar, ism ma‘nosi, Alloh, Tengri, Xudo, Asmoul husna.

SEMANTIC AND ARTISTIC PROPERTIES OF THEONYMS IN “KHAYRAT UL ABROR”

Abstract. This article analyzes the usage, meaning, and artistic characteristics of theonyms in Alisher Navoi's Hayrat ul-Abrar. It explores how divine names, regarded as noble and sacred, play a significant role in the text, particularly in the context of the Hayrat ul-Abrar. Special attention is given to the names of God, as certain anthroponyms in Uzbek are directly linked to these theonyms. The study examines how these divine names function within the narrative and their impact on the thematic and stylistic elements of the work.

Keywords. *Nouns with nouns, theonym, nominative, religious names, noun meaning, Allah, Tengri, God, Asmoul husna.*

Nomshunoslikda atoqli otlarning lisoniy xususiyatlari – yuzaga kelishi, taraqqiyoti va qo'llanishi o'ziga xos metodlar orqali tadqiq etiladi. Har bir atoqli ot – so'z nomshunoslik qonuniyatlari asosida rivojlansa-da, ularni o'rganish va tahlil etishda geografiya, adabiyot, tarix, falsafa, dinshunoslik va boshqa fanlarning materiallaridan keng foydalaniladi. Atoqli otlarning lisoniy xususiyatlari turdosh otlarnikiga qaraganda kam tadqiq etilishiga sabab ularning tushunchani (ma'noni) bildirmasligi va shartli belgi deb hisoblash, ularning ko'rinishlari va turlarini to'liq o'rganilmaganligidir. Ma'lumki, tildagi atoqli otlar majmui nomshunoslikda "onomastik ko'lam" deb yuritiladi hamda "onomastik ko'lam ma'lum bir xalq tilidagi real, gipotetik va xayoliy obyektlarni nomlash uchun qo'llaniladigan atoqli otlar yig'indisidir" [1,9]. O'zbek nomshunosligida 22 ta onomastik ko'lam tarkibi haqida ma'lumot berilgan hamda mifoteonim mifonim tarkibiga kiritilgan [2,48]. Teonimlarning nomshunoslikda maxsus tadqiq etilmaganligining asosiy sababi dunyoning diniy qiyofasi haqidagi qarashlarning etarlicha emasligi va metafizik fikrlashdir. N.V.Podolskaya onomastik terminlar lug'atida "Teonim– Xudoning har bir panteondagi oti" [3,124] deb ataydi.

Teonim so'zi qadimgi grekcha Teo – tangri, yaratguvchi va oni(o)m – nom, ot so'zlaridan olingan bo'lib, oliy zot - yaratguchining nomi degan ma'noni ifodalaydi.

Islom dini qabul qilingungacha bo'lgan qadimgi yodgorliklarda yaratguvchini ifodalovchi bir qator ismlar ham qo'llanigan: Xormuzta – "Iloh, tangrining oti" (Mon), "Tengri", "Izid" va boshqalar.

Islom so'zi arabcha bo'lib, diniy manbalar va lug'atlarda "ixlos", "salomat bo'lish", "sulh", "omonlik", "itoat" kabi ma'nolarda qayd etilgan. Islom dinining shar'iy ma'nosi esa Allohning yagonaligini, unga bo'ysunishni va imon keltirishni, ixlos qo'yish va itoat etishni ifodalaydi. Islom dinining muqaddas kitobi – "Qur'on"dagi masalalar bevosita Allohning ism va sifatlariga bog'liq ravishda tahlil etilgani uchun ularning ma'no xususiyatlarini bilish muhim ahamiyatga ega.

Alisher Navoiy shoir sifatida "Xamsa"ning birinchi dostoni "Hayrat ul-abror" da nazm va nasrni shunday qiyoslaydi.

Nazm anga gulshanda ochilmog'lig'i,
Nasr qaro erga sochilmog'lig'i.
Bo'lmasa e'joz maqomida nazm,
Bo'lmas edi tengri kalomida nazm. (4,61)

Navoiy nazmni ta'riflaydi: Gulshanda gullarning saf tortib achilib turishi, bu — nazm; ularning yerda sochilib -to'kilib yotishi esa nasrdir. Nazm bu qadar yuksak e'zozlanmasa, Tangri so'zida she'r bo'lmas edi.

Teonimlarni, Asmo ul husnani tahlil qilish uchun tassavufdan, ma'rifatdan xabardor bo'lish lozim. «Ma'rifat» so'zi arabcha «arafa» – bilmoq so'zidan yasalgan bo'lib, ma'rifat botiniy ilm hisoblanadi. U orqali Haq taoloni, Ollohni bilish, Ollohning ismlarini - teonimlarni bilish mumkin. Ollohning ismlari uning o'ziga xosligini, qudratini barcha sir-u asrorlarini ko'rsatuvchi muhim manba. Alisher Navoiy islom dinining barcha jihatlarini chuqur bilgan, Qur'ondagi suralarning nozik ma'nolarini tushungani uchun asarlarida islomiy tushunchalarga, Olloh ismlariga o'ta mas'uliyat bilan yondoshgan: uning ismi barcha mavjudot va narsalar bilan chambarchas bog'langan. "Hayrat ul-abror"ning ikkinchi bobi Ollohning hamdetishga bag'ishlangan.

Hamd angakim vojibi bizzot erur,
Homid aning zotig'a zarrot erur.
Vahdati zotig'a quyoshdek tanuq,
Zarradin afzunu quyoshdin yoruq (4,15)

Navoyi Ollohning barcha narsani – Osmon,Quyosh,insoniyat,o'simlik va hayvonot olami,har bir zarrani yaratgani va boshqarib,harakatga keltirib turishini hamda barcha narsalar Ollohga hamd aytib turishini mahorat bilan tasvirlaydi.

Mutlaq zot - Olloh o'zi yaratgan olamdagi barcha narsalarda doimo zohirlanib va hozir bo'lib turadi. Bu holat Mutlaq zot - Ollohning narsa va hodisalarda o'zining ismlari va sifatleri orqali aks etishidir.

"Hayrat ul-abror"dagi birinchi bayt "Bismillohir rahmonir rahim" bilan boshlanadi.

Bismillohir - rahmonnir rahim,
Rishtag'a chekti necha durri yatim. (4,11)

Qur'on suralaridagi birinchi jumla ham "Bismillohir rahmonir rahim" (Mehribon va rahmli Olloh nomi bilan boshlayman) boshlangan. "Bismilloh" hozirgi o'zbek tilida bir so'zdek talaffuz qilinsa-da,bu arabiy jumla aslida bir necha so'zlardan iborat: "bi" arab tilidagi old ko'makchi bo'lib,o'zbek tilidagi "bilan" ko'makchisini ifodalaydi. "Smi" arabcha "ism" so'zining o'zgargan shakli: "bi" ko'makchisiga "ism" qo'shilganda bir "i" tushib qoladi. Arabcha "ism" so'zi diniy adabiyotlarda ikki ma'noda talqin etiladi:ba'zilar uni "sumuvv" (yuksaklik) so'ziga bog'lashsa, boshqalar "vasm" (tamg'a) so'zidan olingan deb hisoblashadi. Fikrimizcha, "vasm" (tamg'a) so'zi asosli, chunki keyinchalik ismning lug'aviy ma'nosi "belgi"ga aylangan. Bu so'z eski o'zbek tilida "kishining nomi" (ot, laqab, kun'ya), "so'z turkumi" (ot,sifat,ravish) ma'nolarida ishlatilgan bo'lsa, hozirgi o'zbek tilida "odam tug'ilganda qo'yiladigan nom" ma'nosida ishlatiladi. Islom dinida va arab tilida buyuk va yaratuvchi zot – "Alloh" deb nomlangan. Navoyi "Hayrat ul-abror"da Ollohni madh etib,barcha narsani yaratgani va boshqarib turganiga, qudratiga alohida e'tibor qaratadi. U Mutlaq zot – Ollohning yakkayu yagonaligiga, boshqa mavjudotlar uning ijodi mahsuli ekanligiga,sifati cheksizligiga e'tibor qaratadi

Qaysi jahon, olami kubro degil,
Qudrati Ollohu taolo degil.(4,52)
Olloh, Olloh, bu ne afsonadur,
Kim bu fasona desa devonadur.(4,66)
Olloh, Olloh, bu ne ikki kalom,
Kim ikki olamg'adur andin nizom.(4,111)
Olloh-olloh, ne Hiri, bu Hiri.
Bir-biridin turfa aning har biri,(4,309)

Navoyi "Alloh"ning o'zagi "iloh"dan ham foydalangan: "iloh" so'zi oldidan "al" artikli qo'shilib "Aliloh" so'zi hosil bo'lgan, keyinchalik "i" tushirib qoldirilgan va "Alloh" so'zi hosil bo'lgan.

Yo'qki o'shul rishtai gavhar baho,
Ganji ilohiyg'a erur ajdaho.(4,11)
Xomasidan noma siyoh o'lmayin,
Yozg'oni juz hamdi iloh o'lmayin.(4,85)
Qildi chu Adham xalafi tarki joh,
Toji fano boshig'a qo'ydi iloh.(4,118)

Shayx dedi: qaysi biyik izzu joh
Mundin o'tarkim, anga bermish iloh.(4,232)
Qildi sharaf kasbini shoh otidin,
Mehru karam zilli iloh otidin.(4,336)
Oh mening holima o'z qatla oh,
Tutmasa ilgim karam aylab iloh.(4,342)
Har necha ko'p bo'lsa gunohim mening,
Shukrki, bor sendek ilohim mening(4,344)

Ma'lumki, "Alloh" islom dinida yaratuvchi zotga nisbatan qo'llaniladigan tushunchadir. Bu tushuncha turli din va mazhablarda boshqa so'zlar bilan ham beriladi. Navoyi matn va mazmun talabi hamda takrirdan qutulish maqsadida "tengri" so'zidan ham unumli foydalangan

Tengri
Harne tamannoki rasul aylabon,
Borchasini tengri qabul aylabon,(4,28)
Tengriki, insonni qilib ganji roz,
So'z bila hayvondin anga imtiyoz.(4,58)
Chun dedi tengriki, «kulu vashrabu»,
Yonida dediki, «valo tusrifu»⁷. (4,146)
Tengri Navoiyg'a eturgay jazo,
Kofiri nafsi bila qilsa g'azo.(4,278)
Umr erur taqviyu toat uchun,
Tengri buyurg'ong'a itoat uchun,(4,289)

"Hayrat ul-abror"da Mutlaq zotning forscha atamasi –Xudo so'zidan ham foydalanilgan.

Borcha gado olida bo'lg'il gado,
To sanga shah qurbini bergay xudo. (4,67)
Qo'yg'asen anda o'ng ayoq ilgari,
G'ayri xudo qo'ymag'asen ichkari.(4,112)
Amr qilib bersa jazo chun xudoy,
Demaki si ro'za yil o'n ikki oy.(4,115)

"Hayrat ul-abror"da Mutlaq zot –Yadzon, Yor, Dehqon, Soni', Niam, Sun' atamalari bilan ham qayd etilgan.

Olam aro xalqni yazdoni pok
Ahli najot ettiyu ahli halok. (4,110)
Tilida yor erduyu so'zida yor,
Og'zida yor erdiyu, ko'zida yor. (4,304)
Subhi azal qildi chu dehqoni sun',
Odamiy xokiyni gulistoni sun'. (4,72)

Qudratli dehqon (xudo) ilk tongda yaratganda, loydan bino bo'lgan odomni o'z qudratining gulistoni qilib yaratdi.

Butmak o'zi xud emas imkon anga,
Gar bu emas kim esa dehqon anga (4,81).

Lekin bir dehqon bo'lmasa, uning o'z –o'zidan ko'karib turishi mumkin emas.

Gar el agar suv bo'lubon nag'masoz,
Soni' ila har biriga o'zga roz(4,81)

Shamol ham,suv ham o'zicha kuy kuylarkan,yaratgan ularning har biriga o'ziga mos bir sirni xos etgan.

Niam –xudoga shukur aytish
Rumhi bila uqlari, bal tig'i ham,
Tillar o'lub degali shukri niam.(4,86)
Sun' –yaratuvchi
Sun' iligi bolchig'in aylab xamir,
Lutf ila aylab ani ha'at pazir.(4,91)

Yaratuvchi (xudo)ning iligi uning loyini yasaganda,uning shaklini alohida bir lutf bilan yaratgan edi.

Umuman, "Hayrat ul-abror"da Mutlaq zot ko'plab teonimlar bilan ifodalangan bo'lsa-da, eng ko'p qo'llanilgani turkiycha Tengri so'zidir. Teonimlarni qo'llash orqali Navoyi Mutlaq zotning yakayu yolg'izligini, olamda hech narsa va hech kim u bilan tenglasha olmasligini, u barcha narsalar va mavjudotlarning yaratuvchisi ekanligini hamda olamdagi hamma narsalarni boshqarib turishini mahorat bilan tasvirlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.Теория и методика ономастических исследований. Москва, Наука, 1986, с256.
- 2.Бегматов.Е.А. Ўзбек тили антропонимикаси. Тошкент, «Фан».2013,264с.
- 3.Подолская Н.В. Словар русской ономастической терминологии. М.,1978.
- 4.Алишер Навоий.Хайратул-аброр. Мукамал асарлар тўплами.Еттинчи том. Тошкент. "Фан", 1991, 346с.

QO'SHMA FE'L KOMPONENTLARI INVERSIYASI

Rahmatov Mardon Mehmonovich,

Alfraganus universiteti Sharq filologiyasi kafedrasi dotsenti, f.f.d. (DSc)

e-mail:mardonrahmat@gmail.com

10.52773/tsuull.conf.navoiy.2025/EMJL1334

Annotatsiya. *She'riy asarlarda sintaktik shakllar inversiyaning turli ko'rinishlariga egaligi bilan boshqa tur asarlardagi inversiyalardan ajralib turadi. Mumtoz she'riy asarlarda murakkab tuzilishga ega bo'lgan sintaktik shakllarning inversiyaga uchrashi, ular esa, o'z navbatida, o'z qismlariga nisbatan turli holatlarda joylashishi tez-tez kuzatiladi. Biz ushbu hodisani Alisher Navoiyning lirik asarlari misolida ochib berishni maqsad qildik. Ushbu maqolada ko'p komponentli lug'aviy shakllardan biri – qo'shma fe'l komponentlarning inversiyasini tahlil qilishga harakat qildik. Qo'shma fe'l qismlarining she'riy misrada joylashishiga qarab turlarga ajratib o'rgandik.*

Kalit so'zlar: *sintaksis, inversiya, sintaktik shakl, kontakt, distant, qo'shma so'z, komponent, vazn, ritm.*

INVERSION OF COMPOUND VERB COMPONENTS

Abstract. *This article explores the syntactic forms in poetic works, specifically focusing on inversions, which differ significantly from those found in other types of texts due to their distinct manifestations. In classical poetic works, complex syntactic structures often undergo inversion, with their parts appearing in various positions relative to one another. The aim of this study is to examine this phenomenon through the lyrical works of Alisher Navoi. The article*

MUNDARIJA CONTENTS	
Shuhrat SIROJIDDINOV. Turkiy dunyo hamkorligining mustahkam asosi Туркі әлем ынтымақтастығының мықты негізі	7
Қанат БАЙБОЛОВ. Екі халық арасындағы бауырлық пен достық рәмізі Ikki xalq qardoshligi va do'stligi simvoli	11
I SHO'BA. ALISHER NAVOIY ADABIY MEROSINING JAHON TAMADDUNIDA TUTGAN O'RNI SECTION I. THE PLACE OF ALISHER NAVAII'S LITERARY HERITAGE IN WORLD CIVILIZATION	
Boqijon TO'XLIYEV. Nasimiy va Navoiy nazmi – badiiy tafakkurning yangi bazmi	15
Islam JEMENEY. Әлішер Навои	23
Yashar QOSIM. Dohiy Alisher Navoiyning ulug' izdoshi (Muhammad Fuzuliy sheiriyatida poetik in'ikos tarzining o'ziga xosligi)	35
Qodirjon ERGASHEV. Renessans adabiyotida etologik janr taraqqiyoti	42
Əlimuxtar MUXTAROV. Nizami Gencevi ve Alişir Navai'nin tür ruhu eserlerinin ve araştırmacılarının gözü ile	47
Roviyajon ABDULLAYEVA. Alisher Navoiy fenomeni yoxud Navoiy ijodining olamshumul ahamiyati	52
Насриддин НАЗАРОВ. Гуманизм и креативность в творчестве Наваи как фактор обеспечения связей между народами Евразии	60
Burobiya RAJABOVA. O'zbek navoiyshunoslari Jomiy haqida	67
Karomat MULLAXO'JAYEVA. Abdurahmon Jomiy va Alisher Navoiy g'azallarida Yusuf (a. s.) siymosining badiiy talqinlari	77
Tozagul MATYOQUBOVA. Sharq adabiyotining yetuk tadqiqotchisi	82
Nosir JO'RABOYEV. Ikki turkman hukmdori ijodi va Alisher Navoiy	87
Молдасанов Е.М., АБДУВАЛИТОВ Н.Б. Әлем әдебиетінің асқар шыңы (Әлішер Науаидың 584 жылдығына орай)	95
Hulkar HAMROYEVA. Alisher Navoiy ijodida san'at talqini	99
Злиха ЖАНТАСОВА. Шығыс әдебиетінің қазақ фольклорындағы көрінісі	103
Sherxon QORAYEV. Alisher Navoiy Badaxshon shohi va shoir Sulton Muhammad La'liy ijodi tadqiqotchisi (Navoiy va uning zamondoshlari tazkiralari ma'lumotlari asosida)	109
Ahmad AKHLAQUE, Asror Allayarov. Alisher Navoi's creative works: a scientific exploration	115

Fayzulla ISKANDAROV, Dostonjon Tojiev. “Alisher Navoi international award”: establishment and historical significance for the turkic world	118
Diyora ABDUJALILOVA. Alisher Navoiy va Yahyobey Toshlijali dostonlarida shayx va avliyolar timsoli	124
Orifjon OLIMJANOV. Alisher Navoiy va Lorendeli Hamdiy “Layli va Majnun” dostonlari kompozitsiyasiga doir	131
II SHO‘BA. NAVOIY NAZMIY, NASRIY VA ILMIY MEROSINI O‘RGANISH MASALALARI SECTION II. ISSUES OF STUDYING NAVAIY'S POETRY, PROSE AND SCIENTIFIC HERITAGE	
Nurboy JABBOROV. Alisher Navoiy “Tarixi anbiyo va hukamo” asarining siyarnoma turkumida tutgan o‘rni	136
Nusratullo JUMAXO‘JA. Navoiyning yigitlik lirikasiga mansub mustazodi	149
Maqsud ASADOV. Alisher Navoiy “Tanbeh”larining g‘oyaviy-badiiy xususiyatlari (“Mahbub ul-qulub” asari misolida)	155
Dr. Kemal Yavuz ATAMAN. Ali Şir Nevaî beyitlerinde kulluk şuuru	160
Zuhriddin ISOMIDDINOV. Navoiyning “qaychi” g‘azali	165
Baxtiyor FAYZULLOYEV. Qo‘qon adabiy muhitida Navoiyga izdoshlik	170
Iqboloy ADIZOVA. Adabiy ta’sir va poetik tafakkurning yangilanishi	177
Nafas SHODMONOV, G‘iyosiddin SHODMONOV. Olti dostonida Odam Ato timsoli talqini	185
Faridaxon KARIMOVA. Xorazm adabiy muhitida debochanavislik an’analari	193
Islomjon YAQUBOV. O‘zaro ta’sir, ijodiy mushtaraklik va o‘ziga xoslik	200
Shavkat HAYITOV, Gulshod SHOYIMOVA. Alisher Navoiyning nabotot va hayvonot olamiga munosabati	205
Obidjon KARIMOV. Alisher Navoiy irfoniy olamining yangicha talqini	212
Gulbahor ASHUROVA. O‘zbek ayol shoiralari ijodida Alisher Navoiy obrazi tasvirlari	216
Qo‘ldosh PARDAYEV. Navoiy g‘azallariga Muqimiyning nazira va taxmislari	221
Ilyos ISMOILOV. Abror hayrati	226
Shermuhammad AMONOV, Abdulhaq RAHIMI. Alisher Navoiy mustazodiga bog‘langan muxammas haqida	229
Zilola AMONOVA, Shahlola SAFAROVA. “Farhod va Shirin” dostonidagi na’t boblarning manbalari va badiiyati	235
Abdulhamid QURBONOV. Badiiy matn va tasviriy vositalar mutanosibligi	242
Muqaddas TOJIBOYEVA. Abdulla Qodiriy romanlarida Alisher Navoiyga izdoshlik masalalari xususida	248
Orzigul HAMROYEVA. Radifning bayt kompozitsiyasidagi o‘rni	252

Ma'rifat RAJABOVA. Xalq maydon kulgi san'ati belgilarining Navoiy ijodidagi ko'rinishlari	256
Nodira SOATOVA. "Farhod va Shirin" dostoni – an'ana takomili, taraqqiysi hamda sintezi sifatida	260
Umida RASULOVA. "Alisher Navoiy" romanida obraz poetikasi	266
Marg'uba ABDULLAYEVA. Yetti sayyora: badiiy talqin va ilmiy dunyoqarash	269
Sohiba UMAROVA. Suyuma G'aniyeva – navoiyshunos	273
Zuhra MAMADALIYEVA. Alisher Navoiy "Xamsa"sida mirrix obrazining majozilik xususiyatlari	277
Aziz RAJABIY. Alisher Navoiy g'azallarining ohang jilolari (Yunus Rajabiy musiqiy merosi misolida)	282
Zarif QUVONOV. "Hayrat ul-abror"ning yangi tadqiqatlari xususida	286
Farruxbek ABDALIYEV, Gulnoza OSMANOVA. "Xamsa"da "kampir" obrazi talqini	290
Nafisa RAXMANOVA. Ramziy-majoziy obrazlar ta'vili haqida mulohazalar	293
Kamola ULUG'MURODOVA. Navoiy nazmida Layli obrazining badiiy talqini	299
Mavluda ORTIQOVA. Alisher Navoiyning "Nasoyim ul-muhabbat" asarida valiylarga xos sifatlar talqini	303
Jamila EISAR. Alisher Navoiyning she'riyatida oyina timsolining talqini ("G'aroyib us-sig'ar misolida")	308
Azizbek TOSHPO'LATOV. Alisher Navoiyga izdoshlik: Ahmad Tabibiy taxmislari	313
Sevara PARMONOVA. Tasavvufiy tazkiralari va Alisher Navoiy asarlarida Ibrohim Adham nomining zikr etilishi	318
III SHO'BA. ALISHER NAVOIY ASARLARINING MANBALARI VA MATNIY TADQIQI SECTION III. SOURCES AND TEXTUAL RESEARCH OF ALISHER NAVAI'S WORKS	
Dilnavoz YUSUPOVA, Umedullo MAHMUDOV. Alisher Navoiyning "Munshaoti Abdulloh Marvorid"dan o'rin olgan forsiy maktublari xususida	323
Manzar ABDULXAYROV. Alisher Navoiyning "Farhod va Shirin" dostoni tabdillari tahlili	330
Dr. Farhad RAHIMI. Senglah Sözlüğünün Feraği Düzeltmeleri ve Feraği'den Yanlış ktarmaları Üzerine	335
Gholamreza RAZMI. Özbekistan'da yayimlanmış iki Hayretü'l-ebrar'in tashih edilmiş metnindeki hatalarin sebeplerine bir bakiş	352
Altay NOORULLAH. Navoiy asarlarida tinish belgilarining yanglish ishlatilishi	365

Sevda BEHESHTI. Navai's Poetry as Reflected in Miniature Paintings (A study of Illustrated manuscripts preserved in Iranian collections)	376
Oysara MADALIYEVA. Alisher Navoiyning dastlabki ikki devoni Hamid Sulaymon nigohida	384
Dr. Siyamek HÜSSEYINALIZADE (Ergin Avşar). Amîr Alî Şîr Nevaî'nin şiirlerinde Şamanlığa aid Terimler ve ritüeller	395
Ozoda TOJIBOYEVA. Parij kulliyotidagi "Favoyid ul-kibar"ning matniy xususiyatlari	407
Husnigul JO'RAYEVA. Husayn Boyqaro – Husayniy adabiy merosining O'zbekistonda o'rganilishi	412
Dilnoza RUSTAMOVA. Alisher Navoiy toshbosma devonlaridagi ayrim g'azallar matnining qo'lyozma nusxalar bilan qiyosi	417
Erfan ESHGHÎNOUR. Fâni Divanındaki Avnî Divanından Tercüme Olunmuş Şiirler Üzerine	423
Lochinbek AHMADALIYEV. Po'latjon Qayyumiy tazkiralarda Alisher Navoiy faoliyatining yoritilishi	433
Dilnavoz SATTOROVA. Navoiy g'azallariga Sa'diy taxmislari	438
IV SHO'BA. ALISHER NAVOIY ASARLARINING XORIJIY TILLARGA TARJIMASI VA CHET ELLARDA O'RGANILISHI SECTION IV. TRANSLATION OF ALISHER NAVA'I'S WORKS INTO FOREIGN LANGUAGES AND STUDY ABROAD	
Hulkar HAMROYEVA, Shahlo NARALIYEVA, Ozodaxon MUSAYEVA. Qozog'istonda Mir Alisher Navoiy ijodining o'rganilishi	444
Abdulhay SOBIROV, Zamira DJURABAYEVA. "Muhokamat ul- lug'atayn" – turkiy xalqlar leksikasining so'nmas bulog'i	451
Münevver TEKCAN, Serpil Yazıcı ŞAHİN. Muhakamat al-lughatayn's literary and academic aspects.	455
Бермет ЗАКИРОВА, Дамилова НУРИЙЛА. Алишер Навоинин чыгармаларындагы тилдик каражаттар аркылуу студенттин кеп маданиятын өстүрүү	462
Nishonboy XUSANOV. "Hayrat ul-abror"dagi teonimlarning semantik va badiiy xususiyatlari	468
Mardon RAHMATOV. Qo'shma fe'l komponentlari inversiyasi	472
Rashid ZOHID. Hayot – firoq manzili	478
Shahlo HOJIYEVA. Alisher Navoiy badiiy kashfiyotlari – Cho'lpon estetik tafakkuri yangilanishi omili	482
Mo'minjon SULAYMONOV. Alisher Navoiy davrida isiriq solinganmi?	488
Abdumurod TILAVOV. Alisher Navoiy ma'naviy merosi va zamonaviy ta'lim	492
Nilufar RASULOVA. Alisher Navoiyning boqiy merosi jahon tillarida	497
Ozodaxon MUSAYEVA, Gulchehra SULTONOVA. "Muhokamat ul- lug'atayn" asaridagi turkiy fe'llar va omonim so'zlar tahlili	502

Iroda ISHONXANOVA. Alisher Navoiy hayoti va ijodining “Литература” darsliklarida aks etishi	505
Shahlo NARALIYEVA, Farrux ABDALIYEV. Hazrat Navoiy ijodida nutq madaniyati	514
АШИРОВА Т.К., КАРАЕВА Н.О., ЗАКИРОВА Б.А. Алишер Навоинин чыгармаларын санарип платформалар аркылуу жайылтуу	518
Dilorom YULDASHEVA, Shahlo NARALIYEVA. Alisher Navoiyning didaktik qarashlari	523
Komiljon ABDULLAYEV. Ta’lim tizimi bosqichlarida Alisher Navoiy hayoti va ijodini o’rgatishda fanlararo integratsiyadan foydalanish	527
Gulnoza YULDASHEVA, Sevinch UBAYDULLAYEVA. “Lison ut-tayr” dostonining ayrim morfemik xususiyatlari tahlili	531
Feruza DJUMANIYAZOVA. Alisher Navoiy ijodida milliy etnosport o’yinlari	534
Hamida JURAQOBILOVA. O’zbek she’riy matnlaridagi kognitiv metaforalarning fransuz tilida ifodalanishi	539
Abdug’ani NASRIDDINOV. Navoiyshunoslikda yangicha yondashuv	544
TEZISLAR ADABIYOTSHUNOSLIK	
AHMADOVA Shohsanam. Hofiz Xorazmiy va Alisher Navoiy ijodida zohid obrazi tasviri	550
ABDURAIMOVA Xafiza. Alisher Navoiy g’azaliyotida Doro obrazi talqinlari	553
ALIYEVA Sevinch. Anbiyolar haqidagi manbalarda Iso payg’ambar obrazi tasviri	556
ALMARDONOVA Aziza. Alisher Navoiy tarji’bandlarida dunyo ramzi	561
DEHQONOV Akramjon. Bir g’azal sharhi	564
DOLIMOV Shokir. «Hayrat ul-abror» dostoni sharhining rus tiliga tarjimasi xususida	567
GAFUROVA Shaxnoza. Navoiy me’rojnoma baytlarida qo’llangan badiiy san’atlar	569
IBOTOVA Madina. Alisher Navoiy g’azallarida jon va ishq munosabatining badiiy ifodasi	572
MEYLIYEV Xudoyberdi. Navoiy va zamondoshlari asarlarida Mirzo Mironshoh saroyi adabiy muhiti va shoir Lutfulloh Nishopuriy ijodiy faoliyatining yoritilishi	576
MUQUMOVA Surayyo. “Nasoyim ul-muhabbat”: ism, xosiyat va xususiyat	579
NASRULLAYEV Elmurod, SIROJIDDINOVA Sevinch. Xalq og’zaki ijodida Navoiy timsoli talqini	581

NURULLAYEVA Hulkaroy, MAMADALIYEVA Madina. Alisher Navoiyning “Mahbub ul-qulub” asarini o’qitish bo’yicha ayrim mulohazalar	584
OLIMJONOV Davronbek. “Boburnoma” asarida tarixiy shaxslar tavsifi (Alisher Navoiy shaxsi misolida)	587
PARDAYEVA Nigora, PIRNAZAROVA Barno. Navoiy lirikasida kichik lirik janrlar	589
SHOMURODOV San’at. Alisher Navoiy va Husayn Boyqaro munosabatlari isajon sulton talqinida	593
TO’XTAMURATOV Furqat. Alisher Navoiy g’azaliga Muhsiniy tatabbu’si	596
TURDIYEVA Maftuna. “Layli va Majnun” dostonlari kompozitsiyasidagi ba’zi farqli jihatlar	599
UMAROVA Dildor. Alisher Navoiy asarlarida sukut go’zalligi ifodasi	602
UMAROV Sardorbek. Ma’rifatning haqiqati – hayratdir	604
YANGIBOYEV Shavkat. Ito haqida	607
TILSHUNOSLIK	
YULDASHEVA Dilorom. Alisher Navoiy asarlarida rang-tus ifodalovchi birliklar	611
AXMADJANOVA Malika. Alisher Navoiy va o’zbek tilining boyitilishi: ilmiy metodlar va uslublar	613
AKBAROVA Zulfizargul. Alisher Navoiy asarlarida qo’llanilgan antonimlik hosil qiluvchi “Ahl” komponentli lug’aviy birliklar tahlili	617
YUSUPOVA Dildora. Alisher Navoiy asarlarida qimmatbaho tosh nomlari	619
MUNDARIJA	622